

20. – 23. ledna 2014

ŽIVOT JE BOJ?

I. Budil | V. Cílek | K. Čada | I. Havel | V. Havlík
C. Höschl | S. Komárek | I. Luhan | L. Novotný | Z. Pinc
I. Ramadan | J. Romportl | J. Šiklová | B. Tureček

NEZBYTNOST
KONFLIKTŮ

V PŘÍRODĚ,
SPOLEČNOSTI
A VĚDĚ

15. VÝJEZDNÍ INTERDISCIPLINÁRNÍ SEMINÁŘ V NEČTINECH

*Seminář je součástí projektu ESF OPVK CZ.1.07/2.3.00/35.0014
Systematická podpora popularizace výzkumu a vývoje ZČU*

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

ZÁPADOČESKÁ
UNIVERZITA
V PLZNI

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PROGRAM

pondělí 20. ledna 2014

12:30 oběd

14:00 zahájení semináře

14:15 Štefan Morávka: Informace k výletu do Rabštejna

moderátor odpolední sekce: Štefan Morávka

15:00 Stanislav Komárek: *Lidská přirozenost – co to vlastně je? Je bojovná nebo mírná?*

16:00 Jiří Sádlo: *Křídlatka, negři a jiné neofyty: Pogrom jako státní politika*

17:00 Vladimír Havlík: *Evoluční boj teorií?*

18:30 večeře

posterové* úterý 21. ledna 2014

moderátor dopolední sekce: Jiří Horáček

9:00 Ivan M. Havel: *Člověk v rozvášněném davu*

10:00 Cyril Höschl: *Neurobiologie deprese*

11:00 Jan Romportl: *Kybernetes mezi Skyllou a Charybdou*

12:30 oběd

moderátor odpolední sekce: Jan Romportl

14:00 Lukáš Novotný: *Předpoklady vypuknutí první světové války*

15:00 Václav Cílek: *Radikalizace počasí*

16:00 Karel Čada: *Patentové války – mýty a skutečnost o současné patentové ochraně*

18:00 večeře

19:00 Jan Sokol: *Konflikty a co s nimi?*

středa 22. ledna 2014

moderátor dopolední sekce: Pavel Ircing

9:00 Ivo Budil: *Rasová válka a změny v konceptualizaci válečných konfliktů v polovině devatenáctého století*

10:00 Břetislav Tureček: *Orient za první světové války v plánech centrálních mocností – aneb když Německo a Rakousko-Uhersko podněcovaly muslimy k džihádu*

11:00 Ivan Ramadan: *Sýrie – důsledky konfliktu*

12:30 oběd

13:30 výlet do Rabštejna s výkladem arch. Jana Soukupa

18:30 večeře

čtvrtek 23. ledna 2014

moderátor dopolední sekce: Anna Lukešová

9:00 Jiřina Šiklová: *Proti čemu bojovali intelektuálové na Západě v šedesátých letech? Co jim vadilo na kapitalismu?*

10:00 Ivo Luhan: *Exekuce – společenské dobro nebo zlo?*

11:00 Zdeněk Pinc: *Navigare necesse est, vivere non est aneb Život spíše boj není než jest*

12:30 zakončení semináře, oběd

*postery budou k diskusi zpřístupněny po celý den

ABSTRAKTY

Rasová válka a změny v konceptualizaci válečných konfliktů v polovině devatenáctého století

Ivo Budil

vystudoval Přírodovědeckou a Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. V letech 1999 až 2005 vykonával funkci děkana Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni. V současné době působí na Katedře historických věd Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni a přednáší na Fakultě filozofické Univerzity Karlovy v Praze.

Přibližně v letech 1848 až 1871 došlo v západním myšlení pod vlivem přírodovědného vymezení rasy, rozvoje srovnávací jazykovědy a vzestupu sociálního darwinismu k důležité změně pojmání války od konfliktu politického ke střetu rasovému. Zmíněný proces, který měl fatální následky pro moderní západní dějiny, bude představen v širším historickém a intelektuálním kontextu především s přihlédnutím k literárnímu dílu britského politika a spisovatele Benjamina Disraeliho.

Václav Cílek Radikalizace počasí

je český geolog, klimatolog, spisovatel, filozof, překladatel taoistických a zenových textů a popularizátor vědy. Vystudoval Přírodovědeckou fakultu na UK v Praze. Od roku 2004 byl ředitelem Geologického ústavu Akademie věd ČR, od roku 2012 se věnuje více odbornému výzkumu. Zabývá se především popularizací vědy, změnami klimatu a prostředím, vývojem české krajiny a interakcemi mezi přírodou a civilizací.

Evro-americká civilizace dosáhla svého snu a konečně splynula s přírodou. Počasí se chová jako burza, klima upadá do extrémismu a prediktabilita politických systémů se podobá vývoji zalednění grónského štítu. Indové mrznou a Eskymákům (správně Inuitům) je vedro. Jaká je za těchto okolností budoucnost akvaparků, umělého zasněžování a smrku?

Patentové války – mýty a skutečnost o současné patentové ochraně

Karel Čada

je absolventem Fakulty strojního inženýrství ČVUT v Praze, Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a Vysoké školy ekonomické v Praze (Ph.D.). Nyní pracuje v Advokátní a patentové kanceláři Čermák a spol. Je autorem asi deseti publikací z oblasti ochrany průmyslového vlastnictví a přednáší na Metropolitan univerzitě v Praze o.p.s. a Vysoké škole ekonomické v Praze.

Přes dlouhou a úspěšnou historii patentové ochrany jsou související otázky často zahaleny mýty, rouškou tajemna a nejasností. V celé dosavadní historii byla patentová ochrana terčem mnoha útoků z nejrůznějších směrů. Přesto, zejména pokud budeme její úspěšnost měřit zájmem přihlašovatelů, obstála. Některé z těchto otázek budou vysvětleny a zasazeny do rámce současných problémů konkurenceschopnosti v globalizované tržní ekonomice.

Ivan M. Havel *Člověk v rozvášněném davu*

je vědecký pracovník a šéfredaktor časopisu *Vesmír*. Vystudoval obor Automatizace a počítače na Elektrotechnické fakultě ČVUT v Praze a získal doktorát na univerzitě v Berkeley v Kalifornii. Pracuje v Centru pro teoretická studia při UK a AV ČR, kde se zabývá mj. kybernetikou, umělou inteligencí, robotikou, kognitivními vědami a filozofickými otázkami, které s těmito obory souvisí.

Nad jedním příkladem z románu McEwana budeme uvažovat o možnosti ztráty smyslu pro zodpovědnost a svědomí u jednotlivce v rozvášněné skupině. Skupina je malá (nejde tedy o davovou psychózu v běžném smyslu), není podřízena nějaké autoritě nebo pověření (nejde tedy o analogii jednání ve slavných Zimbardových nebo Milgramových experimentech), přičemž jako celek se skupina krátkodobě chová v ostrém rozporu s běžnými normami etického jednání. K situaci lze přistupovat buď „zvenku“ (což je typické pro vědeckou psychologii), anebo „zevnitř“, očima jejího přímého účastníka (přístup introspekční či fenomenologicky orientované kognitivní vědy). V přednášce se zaměřím spíše na druhý přístup, a to z epistemologického hlediska, a nepůjde mi ani o sociopatologii, ani o etiku lidského jednání. Cílem budou více otázky než odpovědi.

Vladimír Havlík *Evoluční boj teorií?*

pracuje na Filosofickém ústavu AV ČR, v. v. i., a přednáší na ZČU v Plzni. Zabývá se filosofickými otázkami vývoje vědy a věnuje se filosofické reflexi a interpretaci soudobých fyzikálních a biologických teorií. Publikuje v odborných časopisech a monografiích. Je členem Komitétu pro logiku, metodologii a filosofii vědy a podílí se na práci Výzkumného centra pro teorii a dějiny vědy při ZČU v Plzni.

Darwinova evoluční teorie vysvětluje původ a vznik druhů prostřednictvím mechanismu přírodního výběru. Je otázkou, nakolik je možné zobecnit tyto principy platné v biologické oblasti a uplatnit je i pro vysvětlení jiných jevů včetně vývoje vědeckého poznání. Evoluční analogie a modely vědy nalezneme u Macha, Poppera, Toulmina, Kuhna, Laudana, Hulla a dalších. Nakolik se daří takovým modelům vysvětlit často radikální změny ve vývoji vědění a případně stanovit kritéria a odpovídající metody pro další poznání? Je tak představa soupeřících teorií, které usilují o přežití, zavádějící nebo nosná a lze skutečně tvrdit, že jde o evoluční boj?

Cyril Höschl *Neurobiologie deprese*

vystudoval Fakultu všeobecného lékařství UK v Praze, byl děkanem na 3. lékařské fakultě UK. V současné době je přednostou kliniky psychiatrie a lékařské psychologie 3. lékařské fakulty UK v Praze a ředitelem Psychiatrického centra Praha. Publikoval na 200 odborných prací z oblasti psychoneuroendokrinologie, psychofarmakologie a psychiatrie, je autorem monografií *Neuroendokrinologie v psychiatrii*, *Psychiatrie pro praktické lékaře* a průkopnické práce o psychotropním působení látek ovlivňujících metabolismus vápníku v nervových buňkách.

Depresivní porucha patří mezi poruchy nálady, jež u nás představují druhé největší socioekonomické břemeno ze všech onemocnění mozku. Náklady na ně činí v ČR 1,341 mld € přepočtené kupní síly, tj. přes 36 mld Kč ročně. V přednášce bude připomenuta její fenomenologie, klasifikace a konceptualizace včetně rizikových a spouštěcích faktorů v rámci jednotlivých domén kauzality, jež zahrnují aktivaci stresové osy, depresogenní kognitivní schémata, neurochemii mozku a chronobiologii (diurnální rytmy). Zvláště bude přiblížen význam naučené bezmocnosti, neuroticismu, hormonálních regulací a evolučních (sociobiologických) mechanismů při rozvoji deprese.

Lidská přirozenost – co to vlastně je?

Stanislav Komárek *Je bojovná nebo mírná?*

je český biolog, filosof a spisovatel; autor svěbytných esejů, básník a romanopisec, etolog, antropolog, historik biologie. Zabývá se zejména dějinami biologie, vztahem přírody a kultury, humánní etologií, biologickou estetikou, dílem Adolfa Portmanna a Carla Gustava Junga. Od roku 1990 působí na Katedře filosofie a dějin přírodních věd Přírodovědecké fakulty UK v Praze, přednášel také na FHS UK (2002–2012). V roce 2001 jmenován profesorem pro obor filosofie a dějiny přírodních věd.

Které vlastnosti k lidské přirozenosti patří? Není lidskou přirozeností vlastně nepřirozenost? Meze voluntarismu v tom, jak dalece lze člověka „upravit“. Proč je očekávání „Nového člověka“ vždy tak nebezpečné? Jak je to s přirozeností u našich zvířecích příbuzných? Co je to sociomorfní modelování a nevidí každá doba jako člověku přirozené to, co je pro dobovou společnost konstitutivní? Naše doba je nejméně krvavá ze všech, které kdy byly – je to začátek nové dlouhé epochy, nebo nedlouhá pozitivní deviace?

Ivo Luhan *Exekuce – společenské dobro nebo zlo?*

ukončil právnickou fakultu v Praze v roce 1983. Advokátní zkoušky složil v roce 1987 a byl zařazen jako advokát v advokátní poradně v Plzni, po roce 1989 počal vykonávat advokacii jako samostatný soukromý advokát. V Plzni vlastnil střední advokátní kancelář, která jako jedna z prvních vymáhala pohledávky státních organizací prostřednictvím soudu. Od roku 2002 působí jako soudní exekutor, od roku 2006 na Exekučním úřadě pro Prahu 1, se sídlem Karlovo nám. 17, Praha 2. Exekuce provádí a zajišťuje po celém území ČR, nejvíce však v Praze a Plzeňském kraji.

Přednáška bude pojednávat o vzniku exekucí probíhajících paralelně vedle výkonu rozhodnutí soudem. Bude vysvětlen rozdíl mezi těmito dvěma způsoby, jak se domoci finančních prostředků či jiného práva. Nový princip použitý v exekuci se porovná s minulostí, vysvětlí se, kdo je soudní exekutor, kdo vykonavatel a jaké jsou role dalších účastníků exekučního řízení, jak je organizován systém exekučních úřadů. Dále se posoudí efektivita způsobu výkonu přes soudního exekutora a přes soud, objemy exekucí, vysvětlí se jednotlivé způsoby exekucí, a to exekuce prodejem movitých věcí, nemovitostí, příkázáním pohledávky, příkázáním finančních prostředků z účtů povinného, srážky ze mzdy, důchodu apod. Rozeberou se stadia vymáhání pohledávky od první upomínky až ke konečnému vymožení. Přednáška se zaměří i na kritizovaný byznys exekucí, odměnu advokátů, odměnu soudních exekutorů a celkových nákladů exekuce, na sociální aspekty nevymahatelných pohledávek, předlužené subjekty, insolvence těchto subjektů. Dále se přednáška dotkne kontroly soudních exekutorů a výhledu do budoucna, zejména s ohledem na teritorialitu soudních exekutorů a efektivitu jednotlivých úřadů.

Lukáš Novotný *Předpoklady vypuknutí první světové války*

působí na Katedře historických věd FF ZČU v Plzni. Věnuje se moderním dějinám Velké Británie (monografie *Velká Británie a konference v Locarnu*) a problematice německé menšiny v meziválečném Československu (spoluautor monografie *Národnostní menšiny v Československu 1918–1938*).

Letos uplyne 100 let od vypuknutí válečného konfliktu, který zásadním způsobem ovlivnil dějiny dvacátého století. Válka, pro jejíž rozpoutání se záminkou staly osudové výstřely, které „ukončily novověk“, předčila očekávání současníků a naprosto převrátila dějiny několika velmocí (některé z nich v jejím žáru zanikly), mnoha národů a všech lidí. Přednáška se pokusí přiblížit vybrané předpoklady, jež vedly k rozpoutání tohoto významného válečného konfliktu.

Zdeněk Pinc

Navigare necesse est, vivere non est aneb Život spíše boj není než jest

studoval divadelní vědu, sociologii a filosofii na FF UK v Praze. V letech 1967–1968 se angažoval ve studentském hnutí, po promoci byl přijat jako aspirant prof. Jana Patočky a asistent na katedře filosofie FF UK, roku 1973 však musel fakultu opustit a po celá osmdesátá léta pořádal doma filosofické večírky, kam chodila řada budoucích filosofů. V roce 1990 byl jmenován docentem filosofie a stal se vedoucím Katedry filosofie a společenských věd na Pedagogické fakultě UK. Nyní přednáší na Fakultě humanitních studií UK, kde má mj. na starosti záležitosti studentů.

Přednáška bude (jako obvykle) inspirována příspěvky ostatních účastníků semináře.

Ivan Ramadan

Sýrie – důsledky konfliktu

pracuje jako asistent na Katedře Blízkovýchodních studií FF ZČU v Plzni, na ZČU rovněž studuje doktorský obor Teorie a dějiny vědy a techniky.

Od vypuknutí tzv. arabského jara v Syrské arabské republice 15. března 2011 v jihosyrském městě Daraa uplynuly v současné době již více než dva roky. Na počátku událostí jsme mohli být svědky veřejných protestů a demonstrací, které se postupně rozšířily napříč Sýrií a staly se zárodkem výrazné změny politické, sociální a bezpečnostní situace v zemi. Později se střety mezi některými ozbrojenými demonstrujícími a bezpečnostními složkami transformovaly do ozbrojeného konfliktu mezi opozičními ozbrojenými skupinami a armádou Syrské arabské republiky a dalšími bezpečnostními složkami, loajálními syrské vládě. Tento příspěvek se zabývá především důsledky uvedeného konfliktu pro životní situaci Syřanů, ekonomiku Sýrie a v neposlední řadě poukazuje na výrazné změny na poli sociálních vztahů.

Jan Romportl

Kybernetes mezi Skyllou a Charybdou

je vedoucí odboru Mezioborové aktivity NTC ZČU a zároveň vědeckovýzkumný pracovník na Katedře kybernetiky FAV ZČU. Zabývá se umělou inteligencí aplikovanou v oblasti řečových technologií a komunikace člověk–stroj, filozofickými otázkami umělé inteligence a problematikou vztahů a soužití mezi člověkem a strojem.

Život je založen na dlouhodobém udržování křehké rovnováhy mezi vznikem a zánikem – na citlivém proplouvání mezi Skyllou a Charybdou. Kdo je ten, který proplouvá? Lodivod – kybernetes. A tak se ve své přednášce pokusím vykreslit kybernetiku jako vědu, která se snaží formálně uchopit principy, jež dělají lodivoda lodivodem; kybernetiku jako transdisciplinární vědecký diskurz, jehož prostřednictvím se snažíme strojům vtisknout to, co činí živé organismy živými. Přednáška tak bude parafrázovat W. R. Ashbyho: kybernetika je obrazem živého organismu tak, jak je geometrie obrazem prostoru.

Křídlatka, negři a jiné neofyty:

Pogrom jako státní politika

Jiří Sádlo

je český přírodovědec a biolog, věnující se fytoecologii. Zabývá se také cenogenezí, relikty a neofyty, dynamikou krajiny v holocénu a kulturně-naturálními jevy a procesy, jako je například nová divočina, suburbie, postkulturní krajina a nepřírodní biotopy. Vystudoval Přírodovědeckou fakultu UK a v současnosti působí v Botanickém ústavu Akademie věd ČR v Průhonicích. Kromě úzce odborných textů je spoluautorem knih *Biologie krajiny* a *Krajina a revoluce*.

Zní to nebezpečně, ale tady bude chvíli jedno, kdy jde o osud (prostitutka), o etnikum (Rom) či o druh (akát). Podstatné budou analogie. Dnes ve vztahu k „těm venku“ převládá scénář pogrom: chaotická nenávisť, když se dosud scénář genocida ukazuje nereálný. Řešením může být postupně rušit hranici vně/uvnitř a citlivě diferencovat vztahy. U kytek už často víme, jak na to, k všestranné výhodě.

Konflikty a co s nimi?

Jan Sokol

přednáší filosofii a antropologii na Fakultě humanitních studií UK. Zaměřuje se hlavně na lidskou osobu (*Filosofická antropologie. Člověk jako osoba*, 2002), antropologii společenských institucí (*Člověk a náboženství*, 2004; *Moc, peníze a právo*, 2009) a etiku (*Etika a život*, 2010). Četné přednášky a publikace doma i v zahraničí.

Konflikt patří ke všemu živému, a to úměrně k jeho „moci“ či možnostem. Už společensky žijící živočichové si s ním umějí jakž takž poradit – vytvářejí si „klovací řád“ uvnitř skupiny. Svoboda člověka a její rub – totiž moc – si ovšem nutně vyžaduje složitější, tj. kulturní a právní řád. Ten se snaží ničivým konfliktům jednak předcházet (např. rozdělením majetku), jednak je regulovat pravidly. Tak se z boje může stát soupeření nebo dokonce soutěž. Zůstává ale otázka skupinové koheze, kterou sama pravidla zajistit nemohou.

Proti čemu bojovali intelektuálové na Západě v šedesátých letech? Co jim vadilo na kapitalismu?

Jiřina Šiklová

vystudovala historii a filosofii na Filozofické fakultě UK v Praze, kde se poté podílela na založení katedry sociologie FF UK. Od roku 1968 publikovala pod různými jmény, především v zahraničí. V době normalizace byla perzekvována a vězněna za podvracení republiky ve spojení se zahraničím. Po roce 1989 se vrátila na FF UK, kde založila katedru sociální práce, a dále se angažovala při vzniku Centra a knihovny Gender Studies. V roce 1995 získala ocenění Žena Evropy za svůj přínos integraci Evropy. V roce 1999 jí byla prezidentem republiky udělena Medaile za zásluhy I. stupně. V únoru 2000 získala medaili Alice Masarykové za zásluhy o rozvoj sociální práce v ČR.

V době, kdy my jsme u nás jednoznačně adorovali politický a ekonomický systém na Západě Evropy, jejich intelektuálové ho výrazně kritizovali. Říkali si Nová levice, aby se odlišili od SSSR a etablovaných komunistických stran. Co vlastně říkali? Co vytýkali tehdejšímu kapitalismu? Dnes pro jejich kritiku budeme vnímavější.

Orient za první světové války v plánech centrálních mocností – aneb když Německo a Rakousko-Uhersko podněcovaly muslimy k džihádu

Břetislav Tureček

je vedoucím Centra pro studium Blízkého východu na Metropolitní univerzitě Praha. Do loňska působil pět a půl roku jako stálý zpravodaj Českého rozhlasu v Jeruzalémě. Jako novinář se Blízkým východem zabýval více než dvacet let. Napsal knihy *Světla a stíny islámu* (2007), *Nesvatá válka o Svatou zemi* (2011) a *Labyrintem Íránu* (2013). Kromě akademických aktivit na MUP nadále spolupracuje s ČRo, ČT a s Lidovými novinami.

První světová válka zavála české vojáky v Rakousko-Uherské armádě i do velmi překvapivých míst. Například do tehdejší osmanské říše, kde Češi bojovali po boku Turků proto Britům. Nejen Vídeň, ale hlavně Berlín podporovaly sultána ve snaze oslabit britský vliv v Orientu. Po sto letech vypadá až neuvěřitelně, že křesťanské Německo dokonce vyzývalo a vyzbrojovalo blízkovýchodní muslimy k džihádu – muslimské svaté válce!

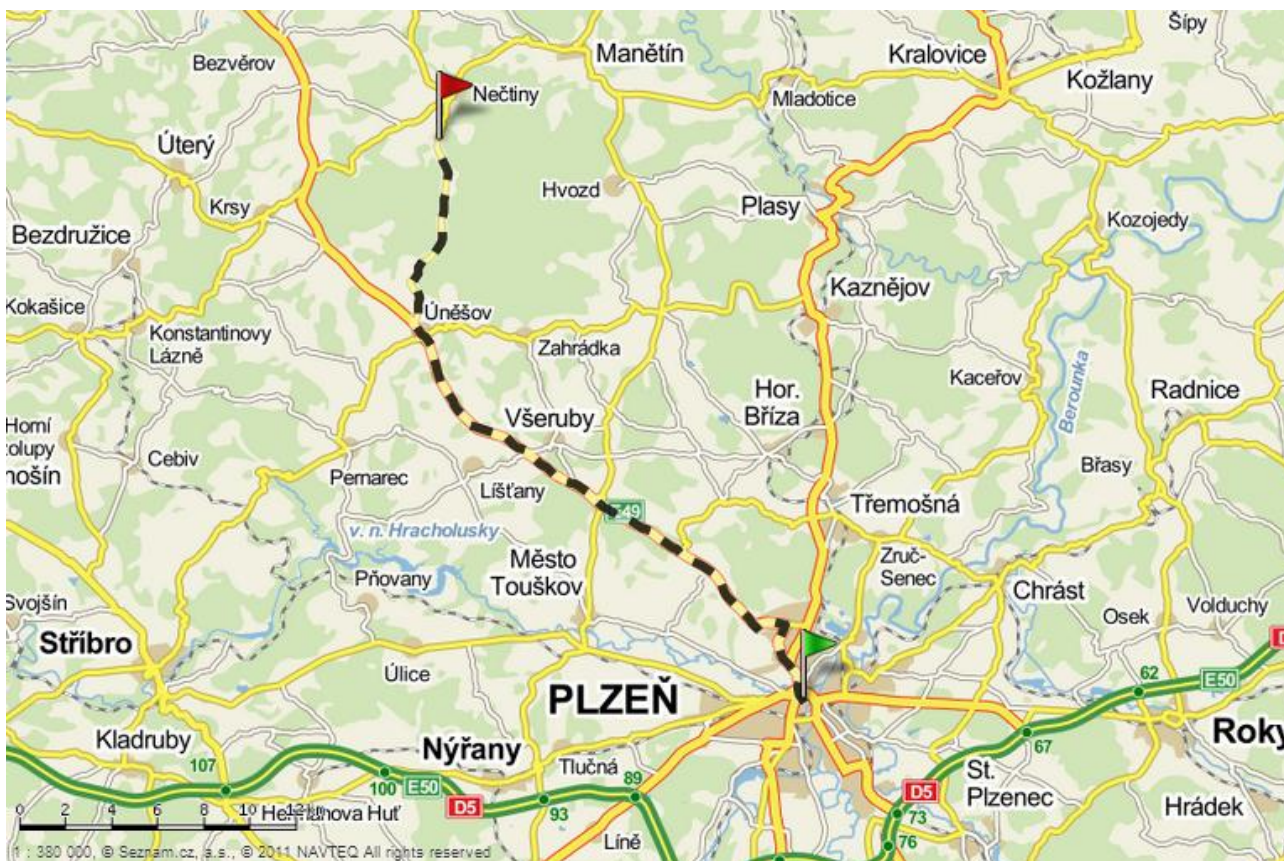
PRAKTICKÉ INFORMACE

15. Výjezdní interdisciplinární seminář probíhá na školícím a rekreačním zařízení ZČU, na zámku Nečtiny v obci Hrad Nečtiny (Nečtiny 1, 331 63 Hrad Nečtiny).

Doprava do Nečtin

Společný autobus (rezervace prostřednictvím přihlášky) odjíždí od hlavního vlakového nádraží (pod Hamburgerem) v pondělí v 11:00, od hlavního autobusového nádraží (Husova ul.) odjíždí následně v 11:15. Autobus čeká na rychlík z Prahy s pravidelným příjezdem 10:50 – pokud by tedy u ČD došlo ke kolizi, na příjezdějí počkáme a prosíme současně o shovívavost ty členy posádky, kteří na vlaku závislí nejsou.

Autem se do Nečtin z Plzně dostanete s pomocí této mapy: <http://mapy.cz/s/92xx>, podobně cesta z Prahy je autem nejrychlejší přes Plzeň: <http://mapy.cz/s/92xD>

Nečtiny v zeleném duchu

Jelikož po skončení semináře s každým rokem likvidujeme stále větší množství doprovodných konferenčních materiálů, o které je vlivem užívání moderní zobrazovací techniky stále menší zájem, letos tisk omezíme. Tento handout můžete kdykoli najít na webu moa.zcu.cz/netciny a uložit do svého zařízení či vytisknout – dle vlastních preferencí.

Kontakt

Anna Lukešová | alukesov@ntc.zcu.cz | +420 702 283 475